

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
Plicul negru	7
<i>În loc de postfață la ediția a treia</i> (Matei Călinescu)	391
<i>Ecouri din presa străină</i>	397

Iată alt damblagiu : un țăran mic, gras, fără vârstă. După ce i-au luat pământul și l-au obligat să intre în gospodăria colectivă, n-a acceptat să lucreze pe altă fâșie de pământ decât pe cea care fusese a sa. A cutreierat toate închisorile anilor '50. Nu mai știe decât să repete un singur nume : Ioana, Ioana. Numele vacii pe care o iubea cel mai mult.

Iată-o pe bătrâna ciocănitoare : chipul strâmt, lemnos, fumuriu. Spaimă, bolboroseli. Cuvinte leneșe, greoaie : a fost căsnicia ideală, doctore, pe noi greutatele ne-au legat, războiul, rana lui la picior, teroarea legionarilor, totul, foamea, bolile, ura de după război, toate ne-au legat, până s-a întâmplat cu arestarea aceea, până ne-au luat băieții, atunci, dintr-odată, s-a surpat, un munte de om, micșorat, așa, nici n-ai timp să te dezmeticești și nici nu mai am minte, nu mai pot judeca, domn' doctor, nu mai pot sta locului.

Și : uriașul blajin și glumeț, fără memorie, fără sentimente, care traversează, voios, intangibil, străzile, parcurile, vespasianele, risipind anecdote, întrebări, hohote mari de râs și nepăsare, cum indică și afișul atârnat de gât, cu litere roșii ale diagnosticului : EUFORIE CU TENDINȚĂ SPRE CALAMBUR.

În sfârșit, fantoma ultimului pacient : adolescentul pierdut între cărți, sfios, delicat, copia perfectă a liceanului Tolea, din urmă cu un mileniu.

Nu se poate dezmetici din accidentul cu bicicleta și din accidentul dispariției filozofului vânzător de vinuri Marcu Vancea și din procesul cu bătrâna lovită de

bicicletă și din excluderea din învățământ care, când cum de ce, vârstele prea rezezi amestecă, instantaneu, procesele, pedepsele, plictiselile.

Iată-i pe toți : figurația pestriță a mării false. Bărbați, femei, copii, soldați, preoți, vagabonzi, țărani, prostituate, miniștri, ciocli, ingineri, poeți, măști și înlocuitori, marea armată mută a învinșilor, relicvele ultime ale normalității, sub trăsnetul destinului, incapabili să rămână nepăsători, refuzând sănătatea și nepăsarea și normalitatea.

Vin trec grăbiți pe lângă el, mereu grăbiți, cu privirile în pământ, copii oboșiți.

Sfidătoare după-amiază de primăvară. Străzile pline, zâmbetele copilărești ale pacienților pe care i-a întâlnit acolo, în sălile de așteptare ale adevărului. Purtătorii bizarei incubații, frumoșii nebuni ai marilor dezastre, sarea pământului, cavalerii ultimi ai normalității, cum spune doctorul Marga. Coduri complicate, coșmaruri, migrene, vedenii, lacrimi, leșinuri ale normalității, susține nebunul care face pe doctorul nebunilor.

Cum să-i recunosc, să-i opresc, să-i însoțesc apoi acasă, să fiu seara asta doar al lor, cu ei... să-i pot aduna, unul și încă unul, să transmitem parola la toți : noaptea asta, noaptea noastră ! Noaptea noastră, strânși cu toții într-un uriaș geamăt, care devine detunătură, isterie, râs, râsul nostru, hohotul nostru planetar, infinit, pe care nici cerul nu-l poate cuprinde. Solidaritatea noastră umilă, orgolioasă, incurabilă : oameni normali ! Atât, doar atât, noblețea ultimilor bolnavi în stare a înregistra dereglajul lumii, ruptura și scrâșnetele

ignore de cei ce se spetesc să întrețină ritmul comediei care își tot caută finalul. Iar amicul Marga își pierde vremea cu bieții de noi, orfani schizofrenici pe planeta schizofrenică.

Dacă se gândea bine, el, schizofrenicul orfan Tolea avea aproape aceeași vârstă cu Domnul Marcu Vancea, pe care Marele Scenarist din ceruri îl gonise, în urmă cu 40 de ani, într-o noapte de primăvară, spre moarte. Dintr-odată, brambura pe străzi și mai departe, pe câmpuri, ucis sau sinucis, cine mai poate ști, în hipnoza negrei nopți de primăvară.

Sinucis sau poate ucis, cine să știe, și la ce-ar mai folosi, decât fratelui argentinian, care n-a fugit destul de departe, de vreme ce l-a ajuns și acolo, în nostalgia senilității, amintirea tatălui, plutind pe canalele orașului devastat de teroare. L-au ajuns, iată, pe paralyticul argentinian Claudiu amintirile, zilele de demult când umbla să-și cumpere mănuși albe de mire, în timp ce hoitul tatălui plutea pe canale, dăruit vidanșorilor, la gura de vărsare, între deșeurile orașului.

Dacă i-ar aduna, în noua noapte de primăvară, pe toți frații pacienți, sute, o mie, mii, înșirați cu câte o torță în mână pe taluzul care ocrotește albia colecto-rului până la vărsarea în râul rece și negru, să-i privească, o clipă, pe fiecare, sute, o mie, o clipă pe fiecare. I-ar privi doar o clipă, pe fiecare. Până la urmă l-ar recunoaște pe cel de demult... da, ar recunoaște unul ca el. Timpul reproduce, ciclic, asemenea amprente, similitudini aproape perfecte, harta suferinței reiterează astfel de semnale, cu siguranță.

L-ar recunoaște pe Marcu Vancea, cel de acum 40 de ani, ar citi avertismentul pe masca sa de copil speriat, fugărit, bătrân. L-ar putea scruta, cum nu avusese timp atunci, și chiar l-ar preveni, la ce bun... nu, de prevenit nu l-aș preveni, aș scruta doar graba preliminarilor, ciorna unui adevărat studiu de simulare, până la pragul fatal, ba, dincolo de prag, să vadă *señor* Claudiu cât de conștiincios devenise frățiorul alintat cu nenorociții lui de dolari, trecuți peste două oceane și douăzeci de mări și două sute de mâini, până să ajungă în contul fără cont, c-așa e năucul Anatol, ghinionist și zurliu și fără un sfanț, ca și țara lui zurlie și fără sfanț și fără noroc.

Din bulevard spre dreapta și iar spre dreapta. Laterală liniștită. Arbori, zumzet neauzit, tăcere tenebroasă. Poarta grea de fier, trepte solemne. Clădire princiară, bolți, ogive, piatră lemn oțel, ferestre severe și coloane și policandre, cunoaștem decorul. Apasă butonul soneriei pe care scrie Dr. Marga. O fi stând deja pitiță după ușă tanti Jeny, pacienta, devenită bona lui don doctor, o fi așteptând, ca de obicei, în spatele ușii.

— Ți-am adus o floare, bunicuță. Garoafă galbenă, n-am găsit trandafiri. Că doar știi, la noi nici flori nu mai sunt decât pentru eroi.

— Vai, păcatele mele, numai 'mneavoastră țineți la sufletul meu cătrănit...

Și-ar șterge palmele de șorțul albastru încă și încă o dată, până s-ar apleca brusc de mijloc, să sărute mâna binefăcătorului.

— Ce faci, ți-am mai spus că nu sunt popă, pfui, fui, să nu te mai ploconești așa, doar ți-am spus. Mai bine cântăm noi *doina* aceea care zici că te rupe și după aia te lipește la loc... și domnișorul Anatol ar privi lung băbuța Jeny, să nu-i uite ochii negri, mult ieșiți din orbite, obrazul palid, buhăit, mâinile butucănoase, tremurând tot timpul, ca scuturate de friguri. Hai, coană Basedow, nu râde ca proasta, hai să cântăm *doina* aia, să-ți punem sufletul la loc. Nu pune mâna la gură când râzi, mađam Parkinson, nu te mai rușina când râzi, nu-i de dinți, las' că știu eu, știrbă știrbă, da' nu de asta te ferești, așa te-au obișnuit clasele exploatoare. Care n-au dispărut, să știi, deloc n-au dispărut.

Domnișorul Anatol s-ar așeza pe covor, tanti Jeny în fotoliu, închizând ochii. *Măi bădiță Onule...*

Glasul subțire subțire, un copil firav, o dără abia văzută, sub genele dese și negre.

Măi Bădiță Onule

Semăna-ți-aș numele

Mâna aspră mângâind chelia orfanului. Lent lent se ridică glasul, lent și subțire curge lacrima cântecului: *Măi bădiță Onule semăna-ți-aș numele în toate grădinile... în toate grădinile... s-ajungă miroasele... la toate frumoasele...* lungit lungit până începe, ca de obicei, balamucul. Tolea sare în picioare, urlând, *Rock Rock again*, rotiri zăpăceală chiote, până o aruncă pe pacientă în bucătărie : gata, să văd musacaua ! Gata, să văd musacaua... ăsta nu-i piper, astea-s pastilele

verzi pentru somn și astealalte sunt pentru tremurătură și alelalte sunt pentru vise și alelalte pentru morți, lasă că știu eu, *Rock Rock Rock again*, se zguduie farfuriile și furculițele și cratița și borcanele și masa cu leacuri mirodenii siropuri pentru suferința cea mare, mare cât grădina lui Dumnezeu Nebunul, c-așa mi-a fost dat mie, puiule, să n-am liniște decât aici, la bunătatea lui don doctor, că tare-i cumsecade.

Nu se aude nimic, nici un zgomot. Parcă n-ar fi nimeni acasă, nici măcar pacienta pe post de guvernantă. Așa că domnul Anatol Vancea Voinov sună din nou, lung.

Ușa se întredeschide încet încet, cu maximă precauție. Nu e Jeny, ăsta nu e stilul ei. Nu, bineînțeles, nu e Jeny. E perechea, simetricul masculin, pacientul mototol. Un pensionar palid, timid. Livrea prăfuită, valet blând, miop, ochi de broscoi casnic.

— A, dumneavoastră, da da, poftiți. Domn' doctor n-a venit încă. Da' vine repede domn' Marga. Puteți aștepta.

Apasă butonul, izbucnește de peste tot lumina marilor candelabre. A, e seară, s-a și făcut seară! Parcă n-ar fi primăvară, parcă ar fi deja apusul toamnei, când noaptea cade repede, flămândă, să te înghită, nu alta. Domnul Dominic se prăbușește în fotoliul de piele. Rotește scăfârlia spre rafturile pline de cărți, spre masa cu scaunele înalte, spre birou, spre fotolii, loc destul pentru toate și încă mai rămâne, să te tot plimbi, ca într-o sală de recepții în care n-au venit invitații.